

İnsanlarla ilişkilerimizi düzenlerken

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

Muhterem Müminler!

İnsanlarla ilişkilerimiz, diğer insanların sadece bireysel olarak bize değil, aynı zamanda mensubu bulunduğumuz kimlik grubuna bakışını ve tavırlarını da belirler. Şahıs olarak ben, ben olabilirim ama davranışlarım, zaman olur ki, tüm Müslümanlara yönelik nefretin ya da sempatinin nedeni olabilir. Yani bizler yaptıklarımızla, davranışlarımızla sadece kendimiz değiliz, Müslümanlığımızı da ortaya koymak durumundayız.

Değerli Kardeşlerim!

Bunun içindir ki, bizden iyilikten ve güzel davranıştan başka bir şey sadır olmamalıdır. İyilik hem düşmanlıkları ortadan kaldırır, hem de Rabbimiz'in sonsuz ecrine vesile olur. Bu hususta Allah (c.c.) farklı ayetlerde şöyle buyurur:

“İyilik ve kötülük asla bir değildir. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. O zaman seninle kendi arasında bir düşmanlık olan kişinin, sanki samimi bir dost gibi olduğunu görürsün.”¹
“Allah güzel davranışta bulunanları sever.”²
“Kötülüğü açıklamayıp affedenleri Allah da affeder.”³
“İyilik yapana Allah yaptığı iyilikten daha üstün bir karşılık verir.”⁴

Aziz Kardeşlerim!

Bu ve benzeri ayetler Müslüman'ın diğer insanlarla münasebetinde herkesi kendisine hayran bırakan: hâl ve hareketleriyle örnek olan, parmakla gösterilen, “Ne güzel ahlaklı bir insan!” dedirten kişi olması gerektiğini göstermektedir.

Peki, böyle bir hayatı yaşayabilmenin ölçütleri nelerdir? Ölçülerimizden ilki olan “hayâ” her türlü kötülük ve tehlikelere karşı manevi bir sigortadır. Toplumsal hayatı ayakta tutan da edep ve hayâdır. Hz. Peygamber **“Hayâ imandandır.”⁵** buyurmuş ve İslam ahlakını, **“Her dinin kendine has bir ahlakı**

vardır. İslam'ın ahlakı da hayâdır.”⁶ şeklinde özetlemiştir.

İnsanlarla ilişkilerimizde belirleyici ikinci bir husus olan “hikmet”, menfaat ve maslahat manasında, güzel ilim ve sâlih amel demektir.⁷ Yani Müslüman hikmetli davranışlarıyla herkesi imrendirmeli ve İslam'ı insanlara sevdirmelidir.

Üçüncüsü “muhabbet”tir. Muhabbetin en değerlisi elbette Allah ve peygamber sevgisidir.

Değerli Kardeşlerim,

Peki bir müminin Rabbi'ni ve peygamberini derin bir muhabbetle sevdiği nasıl anlaşılır? Bu sorunun kısaca cevabı şudur: Eğer bir kimse Allah'a ve peygamberinin emrine bir bağlılık gösterebiliyorsa ve O'na: “Senin bana yap veya yapma dediğin her şey başım, gözüm üstüne!” diyebiliyorsa, işte o kimse Allah'a ve peygamberine gerçekten muhabbet duyuyor demektir. Allah'ı ve peygamberi sevmek laf ile değil, amel ile olur.

Dördüncüsü “zerafet”, yani beşerî ilişkilerde incelik ve nezakettir. Zerafet sahibi kişi, insanların gönüllerine girmek için yollar arar. Gönül yapmak beşerî ilişkilerdeki en önemli boyuttur. Zira gönlüne giremediğimiz insanın beynine asla ulaşamayız.

Beşincisi “ziyafet”, yani insanları konuk edip ağırlamak demek olduğundan, dostlar arasında ülfet (samimiyet) meydana getirir. Çünkü ziyafetler dostlarla buluşma anlarıdır. Böyle ortamlar, kardeşliğin tesisi için önemli anlardır.

Altıncı ve sonuncu özelliğimiz ise “ziyaret”tir. Ziyaret dostluğa açılan bir kapı demektir. Ziyaret ile mesafeler ortadan kalkmakta, göz göze gelmektedir. Mesela hastalık anında ziyaretimize gelenleri asla unutmuyoruz. Çünkü insanın moral seviyesinin en düşük olduğu zamanlar hastalık anlarıdır ve hasta ziyaretleri unutulmazdır.

Rabbim bizleri kısaca açıklamaya çalıştığımız bu ve benzeri özellikleri benimseyip nefsinin arındırıcı kullarından eylesin!

¹ Fussilet suresi, 41:34, ayrıca Mü'minûn suresi, 23:96

² Âl-i İmrân suresi, 3:148

³ Nisâ suresi, 4:149

⁴ Kasas suresi, 28:84

⁵ Buhârî, Edeb, 77

⁶ İbn Mâce, Zühd, 17

⁷ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini, Kur'an Dili*, c. II, s. 925